

บันทึกการบรรยาย ดร. บุญเกียรติ โชควัฒนา
วิชา MGT 636 ประเด็นปัญหาทางการจัดการ (Management Issues)
หลักสูตรการจัดการมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยศรีปทุม (รุ่นโอลิมปิก)
ครั้งที่ 8 วันอาทิตย์ที่ 12 ตุลาคม 2551 เวลา 13.00 – 16.00 น.

คำถามเพื่อการคิด

รถยนต์ 2 คัน ใช้น้ำมันในอัตราที่ต่างกัน ขึ้นกับปัจจัยใด ? นักศึกษาและผู้บริหารเรือสทพัฒนา แสดงความคิดเห็น ดังนี้

- เครื่องยนต์
- ความเร็ว
- อัตราเร่ง
- น้ำหนักที่บรรทุก
- การบำรุงรักษา

ดร.บุญเกียรติ ได้ถามตัวเองและตอบตัวเองไว้เมื่อ 30 ปีมาแล้ว เหตุที่เป็นเช่นนี้ก็เนื่องมาจากน้ำหนักของรถ รถยนต์คันที่หนักกว่าก็จะใช้น้ำมันในอัตราที่มากกว่า

เพื่อนของ ดร.บุญเกียรติ ที่อยู่เชียงใหม่ เล่าว่าเวลาขับรถออกจากเชียงใหม่ เขาจะเติมน้ำมันน้อย ๆ เพราะรถต้องวิ่งผ่านภูเขา รถจะได้เบา ๆ พอผ่านภูเขาไปแล้ว จึงค่อยเติมน้ำมัน คนทั่วไปฟังดูก็คงคิดว่าเข้าท่า แต่สำหรับ ดร.บุญเกียรติ ซึ่งพิจารณาสิ่งต่าง ๆ อยู่ตลอด ท่านเห็นว่าน้ำมันเป็นของเหลวที่เบากว่าน้ำเสียอีก น้ำหนักของน้ำมันจึงไม่ค่อยมีนัยมากนัก อย่างเรื่องการปิดแอร์ก็เช่นกัน ก็มีนัยน้อยมาก ขับรถยนต์ช้า ๆ ยังประหยัดน้ำมันได้มากกว่า อย่างขับรถ 90 กิโลเมตร/ชั่วโมง แทนการขับรถด้วยความเร็ว 110 – 120 กิโลเมตร/ชั่วโมง ก็จะประหยัดได้ถึง 10% - 15% เราจึงต้องรู้จักฝึกประเมิน

บางคนจะให้ทำอะไร จะบอกว่ายากไว้ก่อน เพราะอะไร ? นักศึกษาและผู้บริหารเรือสทพัฒนา แสดงความคิดเห็นดังนี้

- ไม่อยากคิด
- ไม่กล้า
- คิดลบ
- ตัดนิสัย พูดด้วยความเคยชิน
- เป็นข้ออ้างที่จะไม่ทำ
- กลัวทำแล้วไม่สำเร็จ
- ถ้าพลาดจะได้ไม่เสียหาย

ข้อที่เป็นประเด็นหลักส่วนใหญ่เห็นว่ามาจากเขาเป็นคนคิดลบ พอคิดลบข้ออื่น ๆ ก็จะตามมา

คนที่มี Mindset ที่ว่า “เวลาพูดนั้นง่าย เวลาทำชียาก” ทำไมจึงเกิด Mindset นี้ ? นักศึกษาและผู้บริหารเรือสทพัฒนา แสดงความคิดเห็นดังนี้

- ประสบการณ์ที่คนอื่นให้ทำอะไร แล้วเราทำไม่สำเร็จ
- ง่ายทอดมาจากคนอื่น พูดไปตามกัน
- ไม่เปิดรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น

คนที่มี Mindset เช่นนี้ ต่อไปจะมีพฤติกรรมเช่นใด ? นักศึกษาและผู้บริหารเรือสทพัฒนา แสดงความคิดเห็นดังนี้

- ชอบปฏิเสธ
- ขาดความมุ่งมั่น
- ไม่เชื่อฟังใครอีกต่อไป ใครพูดอะไรก็จะไม่เชื่อ

พ่อแม่คนไหนที่ชี้นำลูก ชอบสอนลูกตลอดเวลา ลูกก็จะมีอาการนี้เช่นกัน ดร.บุญเกียรติ เห็นคนที่คิดลบมาก ๆ คนหนึ่ง สอนเขามาเป็น 20 ปี สอนอะไรเขาก็จดแต่ไม่ได้ทำอะไรไปทำเลย ดร.บุญเกียรติ เคยคุยกับภรรยาของเขา ถามว่าที่บ้านเขาเคยพูดว่า “คนพูดมันง่าย คนทำมันยาก” ใช่หรือไม่ ภรรยาเขาตอบทันทีว่า “ใช่” และยังสงสัยอีกว่าทำไม ดร.บุญเกียรติ จึงรู้ ตอนนั้น ดร.บุญเกียรติ จึงต้องใช้วิธีใหม่ โดยเชิญเขาเข้ามาพร้อมกับลูกน้องของเขาอีก 7 – 8 คน แล้วสอนทุกคนพร้อมกันเลย โดยยกประเด็นขึ้นมา แล้วบอกว่าทำอย่างไร พร้อมกับสอนด้วยว่าทำให้ทำอย่างนี้ทำเพื่ออะไร ต้องคิดอย่างไร ต้องทำอย่างไร ซึ่งวิธีนี้ได้ผล เพราะถ้าเขาไม่ทำลูกน้องก็จะทำ เขาก็เลยต้องรีบทำ คนที่ ดร.บุญเกียรติ นำมายกตัวอย่างนี้คิดลบตั้งแต่แรก มีเหตุมาจาก Background ของครอบครัว และถ้าใครเป็นเช่นนี้ก็ควรนำไปพิจารณา หาคำตอบ หาวิธีการ หากยังไม่ยอมรับก็จะไม่ประสบความสำเร็จต่อไปเรื่อย ๆ

จิตแพทย์มักแนะนำว่าอย่าชี้หน้าลูก แต่ให้ใช้คำถาม หลาย ๆ คนไม่ชอบใช้คำถาม ทั้ง ๆ ที่การบริหารงานต้องฝึกใช้คำถาม ดร.บุญเกียรติ เวลาไปบรรยายที่ไหนจึงชอบใช้คำถาม เพราะคำถามเป็นอาหารของความคิด แต่การบรรยายแบบมีอะไรก็บอกไป กลับกลายเป็นอาหารของการต่อต้าน ยิ่งบอกคนก็ยิ่งต่อต้าน

การใช้คำถาม สมมุติเราไม่เห็นด้วยที่เขาทำอย่างนี้ หรือเราไม่ชอบที่เขาทำอย่างนี้ เราจะใช้คำถามอย่างไร ? นักศึกษาและผู้บริหารเครือข่ายแพทย์ แสดงความคิดเห็น ดังนี้

- ทำแบบนี้มีเหตุผลอะไร
- ยังมียุทธวิธีอื่นอีกไหม
- ทำอย่างนี้ จะรู้สึกอย่างไร
- คุณคิดอย่างไร
- ทำไมถึงทำแบบนี้ (ข้อนี้จริง ๆ ก็เริ่มไปว่าเขาแล้ว)

เราควรถามให้เขาใช้ความคิด ใช้สติปัญญา เกิดการแลกเปลี่ยนมากขึ้นกว่าการที่จะเป็น One way อีกกรณีหนึ่ง ผู้ใหญ่บางคนที่หลงตัวเอง เวลาทำอะไรที่ตนเองคิดว่าดี คิดว่าเขาทำ ก็ถามลูกน้องว่า "เป็นอย่างไร ที่พี่ทำนี่ดีไหม" ก็คงไม่มีลูกน้องคนไหนที่จะตอบว่า "ไม่ดี" ทุกคนคงจะตอบว่าดี แต่หากเราเปลี่ยนคำถามเป็นขอให้ลูกน้องช่วยแนะนำในสิ่งที่ดี และไม่ดี โดยไม่ต้องเกรงใจ หรือบอกว่า รู้สึกว่าทำอย่างนี้ยังไม่ค่อยดี ช่วยแนะนำหน่อยว่ายังมีวิธีอะไรอีกบ้าง เหล่านี้เป็นการใช้จิตวิทยาที่จะทำให้พูดกันมากขึ้น เป็นกลยุทธ์ในการจัดการ

อีกกรณีหนึ่ง ผู้บริหารคนหนึ่งมาถาม ดร.บุญเกียรติ ว่าจะ Promote ลูกน้อง แต่ไม่รู้จะ Promote คนไหนดี ดร.บุญเกียรติ ก็แนะนำให้ Vote โดยคนในฝ่ายของเขาเอง แต่ถามแล้วผู้บริหารคนนั้นก็ไม่ได้นำไปใช้ เพราะเขากลัวว่าผล Vote จะไม่ตรงกับสิ่งที่ตนเองคิดไว้ บ่งบอกว่าผู้บริหารคนนี้เป็นคนที่ขาดความมั่นใจในตนเองว่าจะสามารถรับมือกับลูกน้องได้ สำหรับคนที่มีความมั่นใจในตัวเอง ถึงคนไหนจะได้รับการ Promote ก็จะสามารถดูแลได้ทั้งหมด

สำหรับพ่อแม่กับลูกที่เกิดข้อขัดแย้งในเรื่องที่ต่างกัน เช่น ลูกอยากจะทำเรียนศิลปศาสตร์ แต่พ่อแม่อยากให้เรียนแพทย์ ควรใช้กลยุทธ์ใด ? นักศึกษาและผู้บริหารเครือข่ายแพทย์ แสดงความคิดเห็น ดังนี้

- ถามลูกว่าเรียนศิลปศาสตร์มีอะไรดี กับเรียนแพทย์อะไรดีกว่ากัน
- บอกว่าพ่อแม่แอบน้ำร้อนมาก่อน แล้วอธิบายว่าเรียนแพทย์ดีอย่างไร แล้วให้ลูกตัดสินใจ
- บอกลูกว่าถ้าลูกได้เป็นหมอ จะได้มารักษาแม่ ลูกรักแม่หรือเปล่า

คำตอบข้างต้นยังขาดความถี่พิถีพิถันในเรื่องความคิด และยังยึดติดกับตัวเองสูงมาก ดร.บุญเกียรติ แนะนำว่า เราไม่ต้องไปบอกเลยว่าเราชอบหรือไม่ชอบอะไร เราแค่ยกตัวอย่างจุดที่ดีของการเป็นแพทย์ เช่น หมอที่กระทำความดีให้ลูกฟัง พูดถึงหมอที่หน้าตาดี ๆ สวย ๆ หมอที่มีความสามารถ การพูดนี้ไม่ใช่พูดครั้งสองครั้งก็สำเร็จ ต้องเป็นเรื่อง Long Term เป็นทิศทางในเชิงกลยุทธ์ และบางทีพ่อแม่พูดบ่อย ๆ วันหนึ่งลูกก็อาจจะเปลี่ยนใจมาเรียนแพทย์ โดยเป็นความคิดของลูกเอง ซึ่งดีกว่า พ่อแม่แค่เป็นคนปลุกความคิดให้ลูกเท่านั้น

คุณณัฐพัฒน์ มีความเห็นว่าประเด็นนี้สามารถนำไปโยงกับเรื่องของหัวหน้ากับลูกน้องได้ เวลาหัวหน้าแนะนำให้ลูกน้องทำงานโดยวิธีนั้น วิธีนี้ หรือเวลาลูกน้องแสดงความคิดเห็นหัวหน้าก็อาจจะปล่อยให้ Comment เขา ทำให้ลูกน้องกลัว ไม่รับฟัง แต่หากใช้วิธีให้เขาแสดงความคิดเห็น ถึงวิธีการของเขาจะไม่เข้าท่า หัวหน้าก็สามารถให้คำแนะนำเพิ่มเติมให้เขา จะดีกว่าที่จะไปปฏิเสธเขาตั้งแต่ที่แรก

ดร.บุญเกียรติ ก็มักพบลูกน้องที่ตอบไม่ตรงประเด็น โดยเฉพาะคนที่ตอบไม่ถูกแต่ก็ใกล้เคียง ท่านจะใช้คำว่า "เฉี่ยว ๆ" เป็นการบอกว่าไม่ผิดแต่ยังไม่โดนเท่านั้น ยิ่งบางคนก็เรียนมาสูง อย่านำได้ตำหนิเขาเขี้ยว

บางคนก็เรียนมาสูง มักจะเอาตัวเองเป็นที่ตั้ง จะคิดว่าตัวเองเก่ง ตัวเองเจ๋ง จึงไม่เปิดรับความคิดของคนอื่นเลย หากมีคนไปทักว่าวิธีที่เขาทำไม่ถูก หรือมีวิธีอื่นที่ดีกว่า พวกนี้ก็จะแสดงอาการบอกลูกน้องไม่รับทันที ใครมาตำหนิไม่ได้เลย ซึ่งก็เป็น Mindset อันหนึ่ง

Mindset ต่าง ๆ

- เรื่องอะไรก็ตามที่เขาคิด จะไม่บอกกับคนอื่น ทุกอย่างจะเป็นความลับทั้งหมด สำหรับ ดร.บุญเกียรติ คิดอะไรได้จะนำมาบอกกล่าว นำมาคุยทั้งหมด
- ไม่ชอบให้ใครติ ไม่ว่าใครจะติอะไรทั้งที่ถูกและที่ผิด หน้าจะหงิกก่อน จะแสดงอาการทันที เวลาประชุมฝ่าย ฝ่ายที่ใหญ่ ๆ จะมีคนมาเข้าประชุมไม่กี่คน แต่บางฝ่ายที่เล็กกว่ากลับให้คน

เข้ามาฟังพร้อมกันเป็นสิบ ๆ คน ถ้าให้ดูทางพฤติกรรมศาสตร์ ผู้อำนวยการของฝ่าย เขามีเหตุผลอย่างไร ?

ถ้ามองทาง**ด้านบวก** นักศึกษาและผู้บริหารเครือข่ายพัฒนา แสดงความคิดเห็น ดังนี้

- เพื่อให้ทุกคนเกิดการพัฒนา
- แสดงให้เห็นว่าทุกคนเท่าเทียมกัน มารับฟังข้อมูล

ถ้ามองทาง**ด้านลบ** นักศึกษาและผู้บริหารเครือข่ายพัฒนา แสดงความคิดเห็น ดังนี้

- ผู้อำนวยการฝ่ายไม่มั่นใจว่าตัวเองจะนำไปถ่ายทอดได้ จึงต้องให้ลูกน้องมาฟังกันเอง สำหรับฝ่ายใหญ่ ๆ ที่เข้าประชุมกันไม่กี่คน ถ้ามองทาง**ด้านลบ** นักศึกษาและผู้บริหารเครือข่ายพัฒนา

แสดงความคิดเห็น ดังนี้

- กลัวคนอื่นจะเก่งกว่า
- กลัวลูกน้องที่มา เก็บเกี่ยวไม่ได้ ก็จะเสียเวลา เพราะหัวหน้ามองลูกน้องไม่ขึ้น

การพิจารณาต้องพิจารณาได้ทั้งในด้านบวก และด้านลบ สำหรับการพิจารณาในด้านลบนี้ก็ได้หมายความว่าคนพิจารณาเป็นคนคิดลบ

กลยุทธ์ (Strategy)

บางคนฟังคำนี้ก็คิดว่าเป็นเรื่องร้าย เป็นเรื่องเกี่ยวกับสงคราม เป็นเรื่องไม่ดี คนที่คิดเช่นนี้ ฟังเรื่องกลยุทธ์ก็ครั้งก็ฟังไม่ออก ฟังอย่างไรก็จะไม่เข้าใจ เหมือนกับที่ ดร.บุญเกียรติ สอนเรื่องจิตใต้สำนึก มีคน ๆ หนึ่งอายุมากแล้ว คิดว่าจิตใต้สำนึกเป็นเรื่องของการสะกดจิต จึงเกิดอาการกลัว ไม่อยากฟัง ปฏิเสธสิ่งที่ได้ยินทั้งหมด จิตที่เกิดอาการกลัวอย่างนี้เป็นจิตที่เป็นลบ

กลยุทธ์ ไม่จำเป็นที่จะต้องเป็นเรื่องที่ไม่ดีเสมอไป กลยุทธ์ที่ดี เราเรียกได้ว่า **กุศโลบาย** ซึ่งคำนี้เป็นคำที่พระพุทธเจ้าทรงใช้ หมายถึง อุบายที่เป็นกุศล

บางคนพอได้ยินคำว่า อุบาย ก็บอกว่ามันเป็นคำที่ไม่ดีอีก เพราะจิตของคนเป็นเรื่องที่ละเอียดมาก บางครั้งที่เราไม่เข้าใจ ไม่รู้ในบางสิ่งก็เพราะจิตของเราเองปิดกัน ยิ่งคิดลบยิ่งกันสิ่งต่าง ๆ ไว้หมดเลย คนที่ไม่เคยทบทวน ไม่เคยพิจารณาตัวเอง ก็จะไม่รู้ว่าสิ่งนี้ฝังอยู่ในตัวเอง คำพูดบางคำจึงทำให้เกิดการปิดกัน

อย่างคำว่า "มุ่งกำไร" คำนี้ ดร.บุญเกียรติ พูดมาเป็นปี ๆ ตอนนั้นก็ยังมีคนที่ไม่รู้เรื่อง เพราะจิตใต้สำนึกของเขาไม่ยอมรับเรื่องนี้ อาจเป็นเพราะพ่อแม่ที่เคยเล่าให้เขาฟังตอนเด็ก ๆ เรื่องพ่อค้าที่เอาเปรียบ ฟันกำไรจนพ่อแม่จนไปเลย เรื่องนี้จึงเข้าไปฝังอยู่ในจิตใต้สำนึกกลายเป็น Mindset ทำให้คิดว่าการมีกำไรเป็นสิ่งที่ไม่ดี พอได้ยินคำว่า "กำไร" จึงทำให้เขาฟังอะไรไม่รู้เรื่อง จะปฏิเสธทันที ส่วนคนที่ไม่มี Mindset นี้ เวลาเห็นกำไรจะรีบคว้า จะหาวิธีสารพัดอย่างที่จะทำให้เกิดกำไร คนที่มี Mindset ที่ต่อต้านกำไรเช่นนี้ต้องรีบปลดออก แต่คนที่ไม่มุ่งกำไร จะไม่ค่อยคิดหรือลืมนอยอดกำไรอยู่เป็นประจำ

คำพูดของพ่อแม่ที่พูดกับลูกตอนเด็ก ๆ มีความสำคัญมาก ในอเมริกาก็มีการศึกษานักโทษที่อยู่ในเรือนจำ พบว่า 75% ของนักโทษเหล่านี้ ตอนเด็ก ๆ พ่อแม่เคยพูดว่า "นิสัยไม่ดีอย่างนี้ อีกหน่อยต้องติดคุก" โตขึ้นลูกจึงติดคุกจริง ๆ

นอกจากนี้คนที่ชอบดูละครน้ำเน่า ถึงเวลาดูจะบอกว่าไม่ชอบนางร้ายเลย แต่ตนเองนิสัยก็จะค่อย ๆ เปลี่ยน มีคำพูด มีกิริยา คล้ายกับนางร้ายเข้าไปทุกที เพราะจิตใต้สำนึกรับความไม่ดีเหล่านั้นเข้าไปทั้ง ๆ ที่ใจบอกว่าไม่ดีก็ตาม

เรื่องนักโทษที่ติดคุก เพราะพ่อแม่เคยพูดว่าลูกจะต้องติดคุก ตัวของลูกเองจะมีวิธีแก้ไขอย่างไร ?

ดร.บุญเกียรติแนะนำว่า วิธีแก้ก็น่าจะนิดเดียว แค่ออกตัวเองว่า ฉันจะไม่ติดคุก บอกตัวเองเช่นนี้บ่อย ๆ ก็เหมือนกับคนที่กลัวน้ำ กลัวที่สูง ก็เพราะคนเหล่านั้นเคยจมน้ำตาย เคยตกที่สูงตาย ซึ่งก็มีวิธีแก้แบบเดียวกัน คือบอกตัวเองว่า ขาดิฉันฉันจะไม่จมน้ำตาย ไม่ตกที่สูงตายอีกแล้ว คิดบ่อย ๆ คิดเยอะ ๆ แล้วจิตใต้สำนึกจะรับเข้าไป ทำให้เราปลดสิ่งที่ไม่ดีเหล่านั้นออกไปได้

ในเรื่องของจิตใต้สำนึกนี้ ก็ฟ้าทุก ๆ ประเภทก็เป็น Mind Game อย่างเช่น กีฬาอล์ฟ เพราะคนเวลาตีกอล์ฟ คงไม่สามารถกำหนดว่าเอาต้องเคลื่อนที่ไปอย่างไร หรือแขนต้องเคลื่อนที่ไปแบบไหน ไม่สามารถคิดล่วงหน้าได้ ถึงจะเป็นคนที่แข็งแรงมาก ๆ หรือเป็นนักกล้าม มาตีกอล์ฟ ก็คงตีได้ไกลไม่เท่า Tiger Woods เพราะเป็นกีฬาที่อยู่ทีใจ ดังนั้นถ้านักกีฬาคนไหนคิดว่า ตัวก็เล็กกว่าเขา งบประมาณก็น้อยกว่าเขา Coach ก็สู้เขาไม่ได้ แค่อคิดอย่างนี้ก็แพ้ตั้งแต่อยู่ในมุ้งแล้ว ข้อมูลที่ไม่ได้ช่วยเสริมกำลังใจเหล่านี้จึงมีส่วนทำให้เราแพ้ได้ อย่างวันที่ ดร.บุญเกียรติ ตีกอล์ฟได้ดีที่สุดกลับเป็นวันที่ท่านเพิ่งกลับจากเมืองนอก แกรมยังป่วยอยู่อีกด้วย สมองจึงไม่ได้คิดอะไร

คนบางคนต่อต้านความสำเร็จ ทั้ง ๆ ที่จิตสำนึกของทุกคนต้องการความสำเร็จ แต่สำหรับคนที่ถูกพ่อแม่ตำหนิตามอดเด็ก ๆ อย่างมีคนหนึ่งโดนที่ตามมาอดเด็ก ๆ ว่า "นิสัยอย่างนี้ ในอนาคตทำอะไรก็จะเจ๊งหมด" แค่นี้ก็ทำให้คน ๆ นี้ถึงจะอายุ 50 ปีแล้วก็ยังมีอาการกลัว ตอนนั้นเขามีตำแหน่งเป็นผู้บริหารบริษัท แต่ก็มาขอลาออกเพราะกลัวว่าตนเองจะทำให้บริษัทที่ดูแลอยู่ "เจ๊ง" ทั้ง ๆ ที่ที่ตำหนิตัวเองด้วยอารมณ์ แต่จิตใต้สำนึกของน้องก็รับมาเต็ม ๆ

การเลี้ยงดูลูกจึงสำคัญมาก ๆ พ่อแม่ต้องพิถีพิถันให้มาก ๆ ในการพูดกับลูก ในการตำหนิลูก ในเรื่องการทำงาน หากเราพิจารณาดี ๆ จะพบว่าเวลาเราตำหนิผู้อื่น ก็เท่ากับเราตำหนิตัวเอง แม้แต่ในเรื่องของการทำงาน การที่หัวหน้าตำหนิลูกน้องเวลาลูกน้องทำผิดพลาด ดร.บุญเกียรติ จะสอนเสมอให้คิดว่า เมื่อสั่งงานลูกน้องแล้ว ลูกน้องทำไม่ได้หรือทำผิดพลาด ให้คิดว่าเราผิดเอง หัวหน้าบางคนฟังก็เกิดอาการงง คิดแต่ว่าลูกน้องทำผิดแต่ทำไมกลับบอกว่าเขาผิด แต่ถ้าเราคิดได้อย่างที่ ดร.บุญเกียรติ แนะนำ จะทำให้เราไม่ไปตำหนิคนอื่น เพราะคนที่อยู่ในสวนงานเดียวกัน เขาผิด เราก็ผิดด้วย และถ้าเราคิดว่าเราผิดด้วย เราจะได้เกิดการพัฒนา

นอกจากนี้การตำหนิคนอื่นก็เป็นการตำหนิจิตใต้สำนึกของเราเองด้วย เวลาเราตำหนิ หรือแม้แต่คิดตำหนิคนอื่น จิตใต้สำนึกไม่รู้ว่าจะตำหนิใคร แต่จะรับสิ่งที่เราตำหนิเข้าไปทั้งหมด เราจึงต้องพิถีพิถันในความคิดของเราให้มาก ๆ การที่เราจะตำหนิใครเราต้องตำหนิด้วยความหวังดี และมีคำตอบที่จะช่วยให้เขาดีขึ้นด้วย การคิดจะช่วยเขานี้ก็เท่ากับเราคิดช่วยตัวเองด้วย

หลักคิดที่ ดร.บุญเกียรติ แนะนำอีกหลักคิดของ ดร.เทียม โชควัฒนา บิดาของท่านหลักคิดหนึ่งคือ "เวลาเราทำความดีให้ใคร เราต้องลืม ใครทำความดีให้เรา เราต้องจำ" ดร.บุญเกียรติ นำหลักคิดนี้มาพูดครั้งแรกที่สภากาชาดไทย พอพูดคำนี้คนทั้งห้องเงิบเลย เพราะหลักคิดนี้ไปค้านกับจิตของมนุษย์ทั่ว ๆ ไป คนทั่วไปจะคิดว่า ทำความดีให้ใคร ก็จะได้ผลตอบแทน หลักคิดนี้จึงไปค้านกับจิตลึก ๆ ของคนทั่วไป ถ้านำหลักคิดนี้มาพิจารณา จะพบว่าตรงกับคำที่ว่า "ทำบุญอย่าหวังผล" คนส่วนใหญ่ก็คงเคยได้ยินคำนี้ แต่ก็ยังไม่คิดเชื่อมโยง (Lateral Thinking) เราต้องหมั่นฝึกคิดเชื่อมโยง ฝึกบ่อย ๆ ก็จะเกิดเป็นความชำนาญ

ย้อนกลับมาที่คำว่า กลยุทธ์ ซึ่งเป็นการทำอะไรที่ไม่ตรงไปตรงมา อย่างในภาพยนตร์เรื่องพระนเรศวร ตอนที่ไปตีเมืองแกลง อุปราชของพม่าไปตีเมืองแกลงแบบตรงไปตรงมาถึง 2 ครั้งก็ยังไม่เอาชนะไม่ได้ แต่พระนเรศวรทรงตั้งคำถามก่อนว่า จะเข้าเมืองนี้ได้อย่างไร คนเมืองนี้เขาอยู่กันอย่างไรหาหน้าได้จากไหน แล้วใช้กลยุทธ์ปิดกันไม่ให้คนในเมืองออกมาหน้าได้ จนตีเมืองแกลงได้สำเร็จ ซึ่งก็เป็นการเริ่มต้นจากการคิด จากการตั้งคำถาม

ตัวอย่างการรบของเมฆาเซดงกับเจียงไคเช็ค หรือการรบของทหารอังกฤษกับทหารฝรั่งเศส ที่เคยพูดไปแล้วก็เป็นกลยุทธ์ทั้งนั้น แม้แต่ตัวอย่างในการทำให้ลูกอยากเรียนแพทย์ ก็เป็นกลยุทธ์เช่นกัน

ในเรื่องลูกอยากเรียนแพทย์นี้ ดร.บุญเกียรติ คิดว่าลูกของพ่อแม่ที่เป็นแพทย์ จะไม่อยากเป็นแพทย์เนื่องจากสาเหตุอะไรบ้าง ? นักศึกษาและผู้บริหารเครือข่ายพัฒนา แสดงความคิดเห็น ดังนี้

- ลูกเห็นพ่อแม่ที่เป็นแพทย์เหนื่อยยาก ต้องเข้าเวร แม้แต่เวลาอยู่บ้านดึก ๆ ตื่น ๆ ก็มีคนโทรมาตาม
- แพทย์ในปัจจุบันถูกฟ้องร้องบ่อย
- ปัจจุบันมีอาชีพอื่น ๆ หลากหลายที่มีรายได้ดี รวยกว่าอาชีพแพทย์

ตัวอย่างกลยุทธ์ข้างต้น ต้องเริ่มจากการตั้งคำถามที่ถูกต้อง แล้วหาคำตอบ สมมุติเราอยากจะรวย ก็ต้องตั้งคำถามว่า เราจะรวยได้อย่างไร ? ถ้าคิดลบ ก็จะคิดว่าเรื่องรวยเป็นไปไม่ได้ โอกาสที่จะรวยจึงไม่มี ส่วนคนที่คิดบวก ก็จะเริ่มตั้งคำถาม จากคำถามหนึ่งก็จะโยงไปอีกคำถามหนึ่ง แต่สำหรับ ดร.บุญเกียรติ จะไม่ค่อยเน้นความรวย เพราะท่านคิดแต่ที่ท่านจะทำให้บริษัทรวย ดี เจริญก้าวหน้า แล้วท่านก็จะเจริญก้าวหน้าไปตามบริษัท ไม่ใช่ตัวเองรวยส่วนบริษัทเป็นอย่างไรก็ช่าง และนอกจากท่านคิดจะทำให้บริษัทดี ท่านเองก็ดีไปพร้อมกับบริษัทแล้ว ท่านยังคิดอีกด้วยว่าท่านจะต้องทำให้ลูกน้องทุกคนดีพร้อมกันไปด้วย สิ่งนี้เป็นสิ่งที่ต้องปลูกฝัง ซึ่งผู้บริหารก็ควรปลูกฝังสิ่งดี ๆ เหล่านี้ให้กับลูกน้องต่อ ๆ ไปด้วย เหมือนดังคนจีนที่ปลูกฝังลูกหลานไว้ว่า "ทำงานที่ไหน ต้องคิดเหมือนกับว่าเป็นเจ้าของ"

การคิดกลยุทธ์ จึงต้องเริ่มจากการตั้งคำถาม คิดบวกกับตัวเราเอง และคิดหาวิธีการที่ทำให้เราได้ตามนั้น อย่างต่อเนื่องตลอดเวลา การที่เราคิดบ่อย ๆ เราก็จะเกิดความมุ่งมั่น นำไปสู่ความสำเร็จได้ในที่สุด

การเจรจาต่อรอง (Negotiation)

คนในปัจจุบันเข้าใจผิดกันมากมาย คิดว่าการไปคุยกับเขา ซึ่งเท่ากับเป็นแค่การเจรจา แต่จริง ๆ ต้องมีทั้งการเจรจา และการต่อรอง ไม่ใช่อยากได้อะไรก็ไปคุยขอเขา พอเขาไม่ให้ ก็บอกว่าได้เจรจาแล้วแต่เขาไม่ให้ แค่นี้เท่ากับไปเจรจาเฉย ๆ แต่การเจรจาต่อรองต้องมีมากกว่านั้น ต้องมีกลยุทธ์ มีกลยุทธ์เหมือนกับการต่อสู้ ซึ่งเมื่อเจรจาแล้วจะต้อง Win Win ทั้งสองฝ่ายด้วย

ในเรื่องการค้าขาย ส่วนใหญ่ก็จะคิดที่จะเอาเปรียบคนอื่น ซึ่ง ดร.บุญเกียรติ ไม่คิดเช่นนั้น จึงต้องมีการเจรจาต่อรอง เพื่อให้เราได้ในสิ่งที่เราพึงได้

การเจรจาต่อรองนี้ เราจะต้องรู้จักคนที่จะมาเจรจาต่อรองกับเราในแง่มุมต่าง ๆ ดังในเอกสารที่แนบมา ท้ายเอกสารนี้ให้มากที่สุด แต่ถึงจะรู้ไม่ครบทุกข้อ บางข้อหาข้อมูลไม่ได้ แต่เราก็สามารถใช้วิจารณญาณของเราเองทดแทนได้ เราต้องอ่านได้ ประเมินได้ จากนั้นเราก็ต้องมาคิดกลยุทธ์สำหรับการเจรจา

ตัวอย่างในการเจรจาต่อรอง

บริษัทแห่งหนึ่งจะซื้อเครื่องกำเนิดไฟฟ้า และต้องการจะซื้อของในราคาถูก เครื่องกำเนิดไฟฟ้ามีราคาเครื่องละกว่า 11 ล้านบาทหรือประมาณ 400 กว่าล้านบาท ก็ไปเช็คข้อมูลราคาที่เคยซื้อขายกันก็เป็นไปตามนั้น ดังนั้นถ้าไม่มุ่งมั่นและเชื่อข้อมูล ก็คงคิดว่าราคานี้ดีแล้ว น่าจะตกลงกันในราคานี้ได้ และยังมีส่วนลดให้อีก 5% ก็คงจะรีบตัดสินใจซื้อเลย คนโดยทั่วไปจะคิดกันเท่านี้

แต่ผู้บริหารของบริษัทแห่งนี้มุ่งมั่นจะได้ของราคาถูก จึงได้อ่านเกมมากกว่าคนทั่วไป

ประการแรกคือช่วงที่จะซื้อนั้นอยู่ในช่วงปลายปี ช่วงปลายปีบริษัทที่ขายทั่วไปก็จะต้องปิดหีบ กอปรกับเศรษฐกิจที่ไม่ดี คนซื้อเครื่องกำเนิดไฟฟ้าน้อย โอกาสที่ยังขายไม่ถึงเป้าก็มีมาก เขาอาจจะได้กำไรจากการขายคนอื่นมาแล้ว ปลายปีเขาอาจจะยอมทิ้งทวนเอาจำนวนเครื่องไปเป็นผลงานก็ได้

ประการที่ 2 ยังมีเรื่องการแข่งขัน ถ้าเราได้เช็คราคากับหลาย ๆ แห่ง เช็คข้อมูลจนรู้ว่าใครต้องการจะเอาชนะคู่แข่ง ต้องการเป็นจ้าวตลาด ก็จะทำให้เกิดการแข่งขันที่สูง และเกิดประโยชน์ต่อเราได้

ประการที่ 3 เป็นการใช้เวลา โดยหมั่นไปพูดคุย ไปเจรจา คุยกันที่เป็นวัน ๆ

ทำให้ในที่สุดสามารถลดราคาจาก 11 ล้านบาทเหลือเพียง 7 ล้านบาท แต่ถ้าเชื่อข้อมูลเพียงอย่างเดียว คงจะต้องซื้อในราคา 11 ล้านบาทไปแล้ว

ดร.สุรัตน์ ได้เสริมตัวอย่างในการเจรจาต่อรอง ในการซื้อ Software หนึ่ง ในราคา 4 แสนบาท/License ลดราคาให้เราเหลือ 3 แสนบาท/License ผู้บริหารระดับสูงก็อยากได้มาก แต่เวลาเราไปเจรจาก็ต้องบอกเขาว่าเราไม่สนใจ เขาก็ลดให้เหลือ 2.8 แสนบาท เราก็เสนอต่อไปอีกกว่าเราจะเป็นการตลาดให้เขา เขาน่าจะให้เราฟรีมากกว่า คือขอเขาฟรีแต่ยอมเป็น Pilot Project ให้กับเขาในประเทศไทย เพราะประเมินแล้วเขาเองก็รู้จักคนไม่มาก แต่เขาก็ยังไม่ยอม เพียงแต่ลดราคาให้เราเหลือ 2.5 แสนบาท พอผู้บริหารทราบก็ให้เซ็นสัญญากับเขาได้เลย แต่ ดร.สุรัตน์ ก็ให้รอเพราะเราไม่ได้จำเป็นต้องเร่งขนาดนั้น จากนั้นเราก็ทำนิ่ง ๆ เหมือนไม่อยากได้ อีก 2 เดือนถัดมา เขาก็ลดราคาให้เราเหลือ 1 แสนบาท แต่เราก็ยังเจรจากับเขาต่อว่าเราจะทำการตลาดให้ด้วยวิธีการต่าง ๆ สุดท้ายเขาก็ขายให้เราในราคา 3 หมื่นบาท/License ซึ่งประหยัดไปได้ถึง 90%

เหล่านี้เกิดจากความมุ่งมั่นที่จะซื้อของในราคาถูกให้กับองค์กร ซึ่งการมุ่งมั่นเช่นนี้ก็สามารถทำให้เราประสบความสำเร็จได้

แต่ก็มีบางกรณีที่ ดร.บุญเกียรติ จะไม่เสียเวลาไปเจรจาต่อรองเลย อย่างกรณีที่โดนโกงรถไป 8 คัน ตอนนั้นบริษัทรถเช่า ได้ไปปล่อยรถให้ลูกค้ารายหนึ่งเขา โดยเขาจัดฉากมีสถานที่ทำงาน มีพนักงานทำงาน ดูแล้วน่าเชื่อถือ พอเขาได้รถเข้าไป 8 คัน เขาก็ไม่จ่ายค่าเช่า และไม่ยอมส่งรถคืน มารู้อีกทีหลังว่าพวกนี้เป็นพวก 18 มงกุฏ และทำอย่างนี้กับบริษัทรถเช่ามาหลายแห่งแล้ว เราไปแจ้งตำรวจแต่เรื่องก็เงียบไปทุกครั้ง กรณีอย่างนี้ ดร.บุญเกียรติ ไม่ให้เจรจา ให้ถามเลยว่าเราจะเอารถคืนจะให้ทำอย่างไร เขาก็ให้เราเอาเงินไปไถ่รถคืนคันละ 1 แสนบาท ดร.บุญเกียรติ ก็ตกลงให้รีบจ่ายเงินเขาไปเลย และก็ไถ่รถคืนมา 6 คัน แต่ถ้าเจรจาต่อรองต่อไปคงจะไม่ได้รถคืนเลยสักคันเดียว

Negotiation (การเจรจาต่อรอง)

To successfully get over or pass a difficult part on a path or route
ความสามารถที่จะฟันฝ่าอะไรก็ตามที่ไม่ค่อยธรรมดา ที่ไม่ใช่เรื่องง่าย ๆ ให้ผ่านไป

ความรู้เกี่ยวกับคู่เจรจา

1. สถานภาพทางสังคม	10. ความผูกใจเป็นพิเศษ
2. สถานภาพทางครอบครัว	11. งานอดิเรกหรือสิ่งที่ทำเป็นประจำ
3. ตำแหน่ง รายได้ และองค์กรที่ทำงาน	12. บุคคลที่เขานิยม บุคคลที่ไม่นิยม
4. ประวัติส่วนตัวและประวัติการทำงาน	13. เรื่องต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับการเจรจาที่เขาปฏิเสธไม่ได้
5. อะไรที่ชอบ อะไรที่ไม่ชอบ	14. ความรู้ส่วนตัว
6. อะไรที่กลัว อะไรที่ไม่กลัว	15. ความห่วงกังวลเรื่องต่าง ๆ
7. อะไรที่ care อะไรที่ไม่ care	16. อุทมการณ์ ความเชื่อ หรือวัฒนธรรมที่อยู่ในตัว
8. ลักษณะงานที่เขาทำ	17. ประเมินความสำคัญ หรือจุดเด่นของคู่เจรจาในสายตาของเรา
9. ความคิดเห็นส่วนตัวที่สำคัญ	18. สภาพทางจิตใจ (ใจดี ใจอ่อน ซื่อ โห ฯลฯ)

ความคิดเชิงกลยุทธ์ในการเจรจา

1. มีความคิดมุ่งมั่นว่าการเจรจานั้นเราต้องชนะหรือคู่เจรจาจะต้องยอมตามเรา
2. ต้องไม่คิดจะเอาเปรียบฝ่ายตรงข้าม คิดว่าเราเพียงจะได้ในสิ่งที่เราควรจะได้เท่านั้น
3. ต้องกำหนดเป้าหมายของการเจรจาว่าต้องการให้บรรลุผลเรื่องอะไรอย่างชัดเจน
4. สามารถคิดถึงผลพลอยได้จากการเจรจาว่ามีอะไรบ้าง ของทั้งสองฝ่าย
5. คิดหาเรื่องที่จะทำให้เกิด win win situation
6. หาความรู้หรือข้อมูลที่มีความเกี่ยวข้องกับเรื่องที่จะไปเจรจาให้มีพอสมควรไว้ก่อน
7. ศึกษากรณีอื่นในการเจรจาที่มีความคล้ายคลึงกับกรณีที่เราต้องไปเจรจา
8. หาผู้ที่อาจอ้างอิงที่น่าจะเป็นพวกต่อเรา
9. มองหาทางออกที่ดีที่สุดให้กับคู่เจรจาไว้ก่อน
10. ตั้งเป้าหมายการเจรจาให้สูงไว้แต่ความจริงได้ต่ำกว่าเป้าหมายก็บรรลุผลสำเร็จที่เราต้องการแล้ว
11. ต้องคิดถึงความเป็นเบียดเบียนเบียดล่าง และคิดหาทางเป็นเบียดบน หรือหาแต้มต่อ
12. ใช้ความเวลานานในการเจรจาให้เป็นประโยชน์ ไม่พยายามคิดว่าจะต้องสำเร็จในครั้งเดียว
13. ใช้จังหวะเวลาหรือช่วงเวลาให้เป็นประโยชน์
14. มองหาสาเหตุดี ๆ ที่เกี่ยวข้องกับเรื่องที่เราต้องเจรจา
15. ประมวลเหตุการณ์หรือเงื่อนไข หรือสถานการณ์ว่ามีจุดที่เราจะใช้เป็นประโยชน์ได้อย่างไร?
16. มองหาจังหวะที่จะรุก และรู้จังหวะที่จะถอย
17. ต้องกล้าเอาตัวเข้าแลก โดยไม่กลัวการเจ็บตัว
18. หาตัวอย่างที่ดีของคู่เจรจาอื่น ๆ และประสบความสำเร็จ
19. ต้องไม่คิดว่าการเจรจานั้นมีสูตรสำเร็จเพียงสูตรเดียว ทางที่จะเจรจาให้สำเร็จมีหลาย ๆ ทาง
20. มองหาจุดที่คู่เจรจาเริ่มเดินพลาด หรือเข้าทางเรา
21. มองหาจุดที่คู่เจรจาเริ่มโกหก หรือไม่จริง หรือพลาด หรือโงก
22. ใช้คำถามที่เกิดประโยชน์ต่อตน
23. ใช้คำถามที่คู่เจรจาปฏิเสธไม่ได้
24. อ้างความลำบากของตัวเองเรา หรือความเป็นผู้น้อย

ข้อห้าม

1. ไม่คิดแทน หรือไม่เห็นใจ ไม่สงสาร คู่เจรจาลวงหน้า
2. ไม่ใช้การปะทะตรง ๆ อย่างเช่น ปากต่อปาก ฟันต่อฟัน
3. ไม่คิดลบหรือคิดไม่ดีกับคู่เจรจา

ไม่ใช่ว่าจะต้องหาข้อมูลได้ทุกอย่าง แต่บางเรื่องเราสามารถในสามัญสำนึกก็พอจะเดาได้ หรือบางเรื่องสนใจการสังเกตพฤติกรรมของเขา หรือการแต่งตัวของเขาถ้าเคยพบมาก่อน แต่ถ้าไม่เคยพบก็ต้องใช้วิธีสอบถาม ในแต่ละประเทศคนก็มีความเชื่อในแต่ละเรื่องที่แตกต่างกัน หรือมีอุดมคติที่คล้ายกัน